

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **Y. D.**, zastoupen Mgr. Jekatěrinou Sochorovou, advokátkou, se sídlem v Praze 1, Dlouhá 16, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, pošt. schr. 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 4. 2004, č. j. 24 Az 55/2004 – 26, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna zástupkyni stěžovatele, Mgr. Jekatěrině Sochorové, advokátce v Praze 1, Dlouhá 16, **se stanoví** ve výši 1075 Kč a bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 20. 1. 2004, č. j. OAM-6762/VL-11-16-2003, rozhodl žalovaný tak, že azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje, a že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Své rozhodnutí žalovaný opřel o zjištění, že důvodem žádosti žalobce o udělení azylu jsou potíže vyplývající z jeho odlišné sexuální orientace a snaha o legalizaci pobytu v ČR.

Proti citovanému rozhodnutí podal žalobce včas žalobu, ve které uvedl, že žalovaný v řízení porušil ustanovení § 3 odst. 3 a odst. 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č.71/l967 Sb., o správním řízení (správní řád), a § 12 a § 91 zákona o azylu. Pokud jde o skutkové důvody odkázal žalobce na svoji žádost o udělení azylu v ČR, protokol o pohovoru, který byl s ním proveden a ostatní spisový materiál, který se vztahuje k jeho žádosti o udělení azylu v ČR, a který má k dispozici žalovaný. Na základě uvedených skutečností žalobce považoval napadené rozhodnutí za nezákonné; žalovaný tím, že mu azyl dle ustanovení § 12 a § 14 neudělil, resp. na něj ani nevztáhl překážku vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, jeho žádost posoudil nesprávně a v důsledku toho vydal vadné rozhodnutí.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 30. 4. 2004, č. j. 24 Az 55/2004 - 26, žalobu zamítl, když podle názoru soudu žalovaný správně vyhodnotil, že žalobce měl problémy se soukromými osobami, nikoliv s ukrajinskými státními orgány. Správní orgán rovněž správně poukázal na to, že je známým jevem v každé zemi (včetně zemí s nejvyšším standardem ochrany lidských práv), že příslušníci určité rasy, národnosti, náboženského vyznání, sociální skupiny nebo politického přesvědčení se mohou stát u svých spoluobčanů právě pro tyto vlastnosti terčem ústrků, slovních i fyzických útoků, diskriminačních postupů při přístupu ke vzdělání, k výkonu určitých povolání apod. Zdrojem takového nepřátelského jednání mohou být nejrůznější negativní lidské vlastnosti jako xenofobie, animozita, závist, msta za dřívější příkoří, náboženské, národnostní důvody, strach z ohrožení sociálních jistot atd. To však samo o sobě není ještě pronásledováním ve smyslu zákona o azylu. Pronásledováním není ani masový výskyt těchto jevů za předpokladu, že tu nejde o součást státní politiky, že tedy nejde o jevy státní mocí buď přímo vyvolané, tajně podporované, státními orgány vědomě trpěné či záměrně nedostatečně potlačované. Ochranu formou azylu je možno přiznat pouze v případě, že by žadatel vyčerpal všechny dostupné prostředky, které mu poskytuje právní řád v zemi jeho původu. Teprve tehdy, když ochrana poskytnutá zemí původu je nedostatečná nebo není poskytnuta vůbec, nastupuje ochrana formou azylu. Z informací o situaci v zemi původu je zřejmé, že diskriminace osob s odlišnou sexuální orientací není součástí státní politiky ukrajinských státních orgánů. Pokud se žalobce domníval, že policie věc nevyšetřovala řádně, měl možnost podat na postup policie stížnost, popř. se obrátit s žádostí o pomoc na další příslušné orgány. Žalobce tedy nehájil dostatečným způsobem svá práva a nevyčerpal všechny právní prostředky ochrany svých práv v zemi původu. Krajský soud dále uvedl, že legalizace pobytu rovněž nepatří mezi taxativně vymezené důvody pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu. Udělení azylu podle § 14 zákona o azylu je vázáno na důvody zvláštního zřetele hodné pro případ, že nejsou podmínky pro udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu. V průběhu správního řízení ani v žalobě žalobce neuvedl žádný konkrétní důvod, který by mohl vést k aplikaci ustanovení § 14 zákona o azylu. U žalobce nebyly rovněž shledány žádné překážky vycestování do země původu ve smyslu § 91 odst. 1 zákona o azylu. Ze skutečností uvedených žalobcem, ani z informací shromážděných k situaci v zemi původu, nevyplývá, že by v případě návratu na Ukrajinu byl ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení. Z informací k situaci v zemi původu vyplývá, že žalobci jako žadateli o azyl po návratu do vlasti obecně nehrozí potrestání za to, že v zahraničí žádal o udělení azylu. Podle názoru krajského soudu žalobci v případě návratu do vlasti nehrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu. K dalším námitkám žalobce týkajících se dodržování procesního předpisu krajský soud uvedl, že jak vyplývá z dokumentů založených ve správním spise, žalovaný si opatřil potřebné podklady rozhodnutí (ustanovení § 32 odst. 1 správního řádu), takže vycházel ze spolehlivě zjištěného stavu věci (ustanovení § 3 odst. 4 a § 46 správního

řádu). Z odůvodnění napadeného rozhodnutí pak vyplynulo, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jakými úvahami byl žalovaný veden při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě kterých rozhodoval (ustanovení § 47 odst. 3 správního řádu), tedy ani tyto námitky žalobce nejsou důvodné. Nic ze správního spisu nenaznačuje, že by se žalovaný nezabýval věcí žalobce odpovědně a svědomitě (ustanovení § 3 odst. 3 správního řádu).

Proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, a to podle ustanovení § 102 zákona č. 150/2002, soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Rozhodnutí orgánu napadá v celém rozsahu pro jeho nezákonnost způsobenou tím, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu, a v důsledku toho i nesprávně právně posoudil žádost o azyl; důkazy, které si správní orgán opatřil pro rozhodnutí, nebyly úplné, došlo opětovně k porušení ustanovení § 32 odst. 1, a dále § 34 odst. 1 správního řádu, neboť nemohl správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřebuje zodpovědět; rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů, t. j. není zde logická vazba mezi rozhodnutím a podkladem pro ně. K odůvodnění své kasační stížnosti stěžovatel poukázal na to, že v zemi jeho původu je jeho život ohrožen. Splňuje tak nepochybně podmínku § 12 písm. b) zákona o azylu. Podle názoru stěžovatele jde nejen o přímé ohrožení života, ale také o nepředstavitelný psychický nátlak, a stát Ukrajina není schopen mu odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Rozhodně však jde o důvody humanitární, na základě kterých by bylo možno k udělení azylu použít § 14 zákona o azylu. Vzhledem k uvedenému se stěžovatel obrací na Nejvyšší správní soud v Brně a navrhuje, aby tento ve smyslu § 107 s. ř. s. přiznal „odkladný účinek vykonatelnosti napadeného rozhodnutí“ a vydal rozsudek, kterým rozhodnutí Krajského soudu v Praze zruší a věc mu vrátí k dalšímu projednání. Stěžovatel současně žádá o nařízení veřejného soudního projednání věci a o ustanovení bezplatného právního zástupce z řad advokátů.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný je toho názoru, že v případě stěžovatele nebyly prokázány skutečnosti, které by svou povahou odůvodňovaly strach stěžovatele z pronásledování z důvodů daných taxativně zákonem o azylu. Žalovaný rovněž neshledal v případě stěžovatele žádný zvláštního zřetele hodný důvod pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Pro řízení o kasační stížnosti žalovaný plně odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí kasační stížnost pro její nedůvodnost a nepřiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

S ohledem na obsah kasační stížnosti Nejvyšší správní soud dovodil, že stěžovatel měl v úmyslu ji podat z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., podle kterého lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval,

napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel podal dne 31. 12. 2003 žádost o udělení azylu, v níž uvedl, že je homosexuál a musel kvůli tomu opustit studia. Spolužáci se mu vysmívali, vyhrožovali, nechtěli jej mezi sebe, učitelé se mu také posmívali. Na vesnici, kde žil, se s ním sousedé rvali a bili ho. Ze studia byl vyloučen kvůli rvačce. Žádá o udělení azylu z důvodu legalizace pobytu, jelikož mu končí platnost víza. Ve vlastnoručně psaném prohlášení doplnil, že v jeho rodné zemi nejsou dodržována jeho sexuální práva. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR pak stěžovatel uvedl, že všechny problémy měl kvůli své homosexuální orientaci. Začaly již ve vyšších ročnících střední školy a pokračovaly na vysoké škole, kde mu bylo několikrát vyhrožováno jeho spolužáky. Za „poslední kapku“ označil vyloučení z vysoké školy. Dále vysvětlil, že ve vlasti chodil do podniku ve V., kam nebyl normální přístup, pouze na vstupenky. Jednou se mezi ním a nějakými mladými lidmi strhla rvačka, následně přijeli policisté, kteří je všechny odvezli na policejní stanici. Tam vysvětlil, kdo je, kde studuje, a proč tam byl. Následně policisté poslali nějaký doklad na vysokou školu, kde se o události dozvěděli. Občas se snažil nevšímat si posměšků od spolužáků, kteří jej také jednou zbili s tím, že pro homosexuály není na diskotéce místo. Uvedl, že jiným způsobem než vyhýbáním se nesnažil situaci řešit. Vyloučení ze školy popsal stěžovatel tak, že ústav obdržel doklad o zadržení. Poté měl ještě jeden konflikt na koleji, kdy slovní útoky spolužáků skončily rvačkou. Následně jej pozvali na fakultu a oznámili mu, že vina ve rvačce byla na jeho straně a kvůli špatnému chování jej vyloučili z vysoké školy. Připustil, že se mohl proti vyloučení odvolat, ale nic by tím nedokázal. Tvrzení, že byl vyloučen kvůli své sexuální orientaci, vysvětlil tak, že studenti, kteří se s ním účastnili rvačky, nadále studovali. Stěžovatel dále uvedl, že po napadení v baru se nechal po čtyřech dnech ošetřit v nemocnici. Ukázal doklad o napadení na okresním oddělení policie ve Vinici, kde mu ale řekli přímo, že bude lepší vzít doklady zpět, protože je ve městě cizí. Dodali, že podobné rvačky se stávají každý den a je velice obtížné něco dokazovat. Dle jeho slov policisté případ uzavřeli a neptali se, kdo koho napadl a kdo koho zbil. Prohlásil, že nebyl spokojen s postupem policie, avšak situaci nijak neřešil. K důvodům své žádosti stěžovatel sdělil, že žádá o udělení azylu, jelikož nechce žít v zemi, kde se cítí utiskován kvůli své sexuální orientaci, všude se mu posmívají, nadávají mu. Přestěhoval se kvůli tomu k babičce, jelikož nemohl zůstat žít na vesnici kvůli své orientaci. Dále řekl, že na mezinárodní organizaci zabývající se ochranou lidských práv se neobrátil. Vysvětlil, že po vyloučení ze školy se vrátil k rodičům a ti když viděli, v jakém psychickém stavu se nachází, mu vyřídili pozvání ke známé do České republiky. Bezprostředně po příjezdu do ČR o udělení azylu nepožádal, byl zde se známými krajany, kteří v ČR legálně pracovali. O existenci azylového řízení nevěděl, sdělili mu to oni. Upřesnil, že se státními orgány či s dalšími soukromými osobami ve vlasti potíže neměl. V případě návratu na Ukrajinu se obává vyhrožování ze strany útočníků, kteří mu vyhrožovali kvůli podání na policii. Jiné důvody, pro které opustil zemi původu a žádá o udělení azylu, neuvedl.

Podle § 12 zákona o azylu se cizinci azyl udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Na základě § 14 zákona o azylu jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

Nejvyšší správní soud se zcela ztotožňuje s právním hodnocením provedeným Krajským soudem v Ostravě, na jehož vyčerpávající odůvodnění v plné míře odkazuje. Stěžovatelem popsané obtíže, které měl ve své vlasti pro svoji odlišnou sexuální orientaci, byly projevem chování soukromých osob. Jak již bylo vícekrát judikováno zdejším soudem, žádost o azyl, jejímiž jedinými důvody jsou pouze potíže se soukromými osobami v domovském státě, je podle § 12 zákona o azylu zřejmě bezdůvodná. Ohrožení žadatelů o azyl, které vyplývá z možné násilné činnosti soukromých osob, není relevantním důvodem pro udělení azylu, neboť není pronásledováním ve smyslu § 12 zákona o azylu. Za pronásledování by mohlo být v souvislostech tvrzených stěžovatelem pokládáno leda odmítnutí veřejné moci poskytnout ochranu před prokázaným ohrožením, pokud by toto odmítnutí mělo typicky povahu šikany ze strany veřejné moci pro některý z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Tak tomu ovšem v posuzovaném případě zjevně nebylo, neboť v případě svého napadení či vyloučení z vysoké školy stěžovatel ani nevyužil všechny prostředky nápravy, jež mu ukrajinský právní řád poskytuje. V dané souvislosti je třeba si uvědomit, že účelem přiznání azylu je poskytnout ochranu tomu, kdo je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo cítí důvodnou obavu z pronásledování z důvodů v zákoně vymezených. Aby mu mohla být poskytnuta ochrana formou azylu, musí být prokázáno, že je nositelem určitého přesvědčení politického nebo náboženského, pro které je v zemi, jehož občanství má (v zemi jeho posledního trvalého bydliště), reálně pronásledován, nebo, že je pronásledován z důvodu příslušnosti k jasně vymezené sociální skupině. Takové skutečnosti v souzené věci prokázány nebyly. Nelze přitom připustit rozšiřování důvodů, pro které lze azyl přiznat, neboť institut azylu jako výjimečného prostředku ochrany osob, jimž je upírána ochrana státem původu, by šlo nad rámec účelu, pro který Česká republika zákon tohoto typu přijala.

K námitce týkající se aplikace ustanovení § 14 zákona o azylu Nejvyšší správní soud uvádí, že posuzování podmínek pro udělení azylu z tzv. humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu spadá do diskreční pravomoci žalovaného a jeho smyslem je možnost daná správnímu orgánu zareagovat jak na případy předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), tak i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (obdobně viz. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55). Nejvyšší správní soud přitom dospěl k závěru, že žalovaný při svém rozhodování o otázce udělení humanitárního azylu nepochybil.

Za nedůvodné považuje zdejší soud i stěžovatelovy námitky směřující k chybné aplikaci řady ustanovení správního řádu. Nejvyšší správní soud na základě podkladů založených ve správním spisu dospěl k závěru, že žalovaný postupoval zcela v mezích stanovených jak správním řádem, tak zákonem o azylu. Nejvyšší správní soud ani v tomto směru nenalezl ze strany žalovaného žádného pochybení.

K žádosti stěžovatele, aby bylo ve věci nařízeno jednání, Nejvyšší správní soud sděluje, že podle ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s. o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání. Považuje-li to za vhodné nebo provádí-li dokazování, nařídí k projednání kasační stížnosti jednání. Podle názoru zdejšího soudu předložený spis

obsahuje dostatek informací pro to, aby bylo možno ve věci rozhodnout. Nařízení ústního jednání se proto jevilo jako nadbytečné.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušit, neboť zdejší soud neshledal žádnou vadu řízení, jež by spočívala v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit, přičemž rozhodnutí správního orgánu není nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

Stěžovatel podal současně s kasační stížností návrh, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek podle ustanovení § 107 s. ř. s. Nejvyšší správní soud o návrhu nerozhodl, neboť dospěl k závěru, že o takové žádosti není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci (stěžovateli) náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížností žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

Odměna zástupkyni stěžovatele, Mgr. Jekatěrině Sochorové, která byla ustanovena stěžovateli k jeho žádosti usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 8. 2004, č. j. 24 Az 55/2004 - 45, byla stanovena za jeden úkon právní pomoci po 1000 Kč (převzetí a příprava zastoupení – § 9 odst. 1 písm. f/ vyhlášky č. 177/1996 Sb.), k čemuž byl přičten režijní paušál ve výši 1 x 75 Kč ve smyslu § 13 odst. 3 téže vyhlášky, celkem tedy 1075 Kč. Uvedená částka bude zástupkyni stěžovatele vyplacena do 30ti dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. srpna 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu